

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАУКОВИЙ ЧАСОПИС

НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА

Серія 15

НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІ
ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
(*фізична культура і спорт*)

Випуск 5К (134) 21

Київ
Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова
2021

УДК 0.51

Н 34

WEB сторінка електронного видання : <http://enpuir.npu.edu.ua>; <http://spppc.com.ua>
www.ffvs.npu.edu.ua/chasopys-npu-seriia-15.

Збірник входить до переліку фахових наукових видань України за галузями науки:

«Педагогічні науки» – (наказ Міністерства освіти і науки України № 1222 від 07.10.2016 р.)

«Фізичне виховання і спорт» – (наказ Міністерства освіти і науки України № 528 від 12.05.2015 р.).

Державний комітет телебачення і радіомовлення України: свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації - серія КВ № 8821 від 01.06.2004 р.

Збірник включено до переліку наукових фахових видань України категорії «Б» за галузями наук: 011 «Педагогічні науки», 017 «Фізичне виховання і спорт» – (Наказ Міністерства освіти і науки № 886 від 02.07.2020).

Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт): зб. наукових праць / За ред. О. В. Тимошенка. – Київ : Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2021. – Випуск 5К(134) 21. – с. 238

У статтях розглядаються результати теоретичних та науково-експериментальних досліджень у галузі педагогічної науки, фізичного виховання та спорту, висвітлюються педагогічні, медико-біологічні, психологічні і соціальні аспекти, інноваційні технології навчання фізичної культури, практики підготовки спортсменів. Збірник розрахований на аспірантів, докторантів, наукових, педагогічних та науково-педагогічних працівників. Статті друкуються в авторській редакції.

Редакційна рада:

Андрущенко В.П.	доктор філософських наук, академік НАПН України, ректор НПУ імені М.П. Драгоманова; (<i>гол. Ред. ради</i>);
Бондар В. І.	доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, НПУ імені М.П. Драгоманова;
Вернидуб Р.М.	доктор філософських наук, професор, НПУ імені М.П. Драгоманова;
Євтух В.Б.	доктор історичних наук, професор, НПУ імені М.П. Драгоманова;
Дробот І.І.	доктор історичних наук, професор, НПУ імені М.П. Драгоманова;
Жалдак М.І.	доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, НПУ імені М.П. Драгоманова;
Зернецька А.А.	доктор педагогічних наук, професор, НПУ імені М.П. Драгоманова;
Мацько Л.І.	доктор філологічних наук, професор, академік НАПН України, НПУ імені М.П. Драгоманова;
Падалка О.С.	доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, НПУ імені М.П. Драгоманова;
Синьов В.М.	доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, НПУ імені М.П. Драгоманова;
Торбін Г.М.	доктор фізико-математичних наук, професор, НПУ імені М.П. Драгоманова;
Шут М.І.	доктор фізико-математичних наук, професор, академік НАПН України, НПУ імені М.П. Драгоманова.

Головний редактор О. В. Тимошенко

Редакційна колегія серії:

Тимошенко О.В.	доктор педагогічних наук, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, професор, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова;
Томенко О.А.	доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор, Сумський державний педагогічний університет;
Путров С. Ю.	кандидат педагогічних наук, професор Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова;
Дьоміна Ж.Г.	кандидат педагогічних наук, доцент, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова;
Малечко Т.А.	кандидат педагогічних наук, доцент, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова
Андрєєва О.В.	доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор, Національний університет фізичного виховання і спорту України;
Грибан Г.П.	доктор педагогічних наук, професор, Житомирський державний університет імені І. Франка;
Пронтенко К.В.	доктор педагогічних наук, професор, Житомирський військовий інститут імені С. П. Корольова;
Пронтенко В.В.	кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент, Житомирський військовий інститут імені С. П. Корольова;
Ейдер Ежи	доктор педагогічних наук доктор наук з фізичного виховання, професор Щецинського університету, Польща;
Приймаков О.О.	доктор біологічних наук, професор, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова.

Схвалено рішенням Вченої ради НПУ імені М.П. Драгоманова

ISSN 2311-2220

© Автори статей, 2021

© НПУ імені М.П. Драгоманова, 2021

© Редакційна колегія серії, 2021

Збірник друкується щомісяця

УДК 37.015.3(477)

Попрошаєв О. В.
кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків
Білик О. А.
старший викладач кафедри фізичного виховання та здоров'я
Харківського національного медичного університету, м. Харків

ОРГАНІЗАЦІЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

В Україні, незважаючи на революційні зміни в суспільстві та інтеграцію до світової спільноти, сучасна система фізичного виховання студентів перебуває у кризовому стані. Фізична культура, це складова частина загальної культури суспільства й вважати, що навчально-виховний процес може бути без неї, це помилково. Головний ресурс, який має держава - це люди, які є генератором нових ідей та розвитку Країни в цілому, тому соматичному та репродуктивному здоров'ю молоді потрібно приділяти значну увагу. З огляду на це представники університетської спільноти неодноразово зверталися до МОН України, щодо вирішення цього питання. Після тривалої дискусії та громадського обговорення ми нарешті бачимо стратегічне розуміння, того що фізичне виховання це напрямок який не лише забезпечує розвиток фізичних і духовних сил молоді людини, а й становлення її як особистості та захисника Вітчизни. Це підтверджується наказом МОН України №193 від 15.02.2021 р. «Про затвердження рекомендацій щодо стратегічного розвитку фізичного виховання та спорту серед студентської молоді на період до 2025 року». Стратегією передбачено створення та функціонування у закладах вищої освіти двох автономних систем: окремо фізичного виховання і окремо спорту. Ці системи є автономними, рівними за пріоритетністю та взаємодоповнюючими.

На наш погляд в сучасних умовах реформування національної системи вищої освіти до вимог загальноєвропейського освітнього простору необхідно зберегти науково-методичний та кадровий потенціал кафедр фізичного виховання, а навчальна дисципліна «Фізичне виховання» повинна залишатися обов'язковим предметом для усіх учасників навчального процесу, оскільки це єдина дисципліна, яка вирішує одночасно освітні, виховні і оздоровчі завдання, що відповідає сучасним вимогам часу.

Ключові слова: студент, навчальна дисципліна, фізичне виховання, реформування, система, освіта, здоров'я, нормативно-правові акти.

Попрошаєв А.В., Білик О.А. Организация физического воспитания в высших учебных заведениях: тенденции и перспективы. В Украине, несмотря на революционные изменения в обществе, современная система физического воспитания находится в кризисе. Физическая культура - это неотъемлемая и составная часть общей культуры человечества и ошибочно считать, что учебно-воспитательный процесс может быть без нее. Главный ресурс государства - это люди, которые являются генератором новых идей и развития страны в целом, поэтому, соматическому и репродуктивному здоровью молодежи нужно уделять самое пристальное внимание. Учитывая это, представители университетской общественности неоднократно обращались в МОН Украины для решения этого вопроса. После длительной дискуссии и обсуждения этого вопроса мы видим сейчас стратегическое понимание того, что физическое воспитание не только развивает физические и духовные силы студентов, но и влияет на их становление как личности и защитников Государства. Это подтверждается приказом МОН Украины №193 от 15.02.2021 года «Про затвердження рекомендацій щодо стратегічного розвитку фізичного виховання та спорту серед студентської молоді на період до 2025 року». Стратегією передусмотрено создание и функционирование в учебных заведениях двух автономных систем: отдельно физического воспитания и отдельно спорта. Эти системы являются автономными, равными по приоритетности и взаимодополняющими.

На наш взгляд, в современных условиях реформирования национальной системы высшего образования необходимо сохранить научно-методический и кадровый потенциал кафедр физического воспитания, а учебная дисциплина «Физическое воспитание» должна оставаться обязательным предметом для всех участников учебного процесса, так как это единственная дисциплина, которая решает образовательные, воспитательные и оздоровительные задачи.

Ключевые слова: студент, учебная дисциплина, физическое воспитание, реформирование, система, образование, здоровье, нормативно-правовые акты.

Poproshaiev O. V., Bilyk O.A. Organization of physical education in higher education: trends and aspects. In Ukraine, despite the revolutionary changes in society and integration into the world community, the modern system of physical education of students is in crisis. Physical culture is an integral part of the general culture of society and it is wrong to think that the educational process can be without it. The state has the main resource these are people who are the generator of new ideas and development of the country as a whole. The future of the state depends on the physical health of every citizen, so the solitary (individual) and reproductive health of young people needs to be given considerable attention. In view of this, representatives of the university community have repeatedly appealed to the Ministry of Education and Science of Ukraine to

resolve this issue. After a long discussion and public discussion, finally we see a strategic understanding that physical education is a direction that not only ensures the development of physical and spiritual strength of young people, but also its formation as a person and defender of the Fatherland. This is confirmed by the order of the Ministry of Education and Science of Ukraine №193 of 15.02.2021 "On approval of recommendations for the strategic development of physical education and sports among student youth for the period up to 2025." The strategy provides for the creation and operation of two autonomous systems in higher education: physical education separately and sports separately. Note that these are two different systems that solve different problems. The "Physical Education" direction contributes to the preservation and strengthening of health, harmonious, physical development, promotion of a healthy lifestyle, increasing the number and quality of physical activity of student youth and more. The "Sports" direction provides the creation of conditions for combining education in an educational institution and sports training of students to participate in competitions of the All-Ukrainian and international levels. These systems are autonomous, equal in priority and complementary.

The most acceptable form of organization of the educational process in higher education is traditional-sectional. On the one hand, students are engaged in the curriculum, the main purpose of which is to improve and prepare students for the successful implementation of the annual assessment of physical fitness of the population in Ukraine, on the other hand, students have a choice of sports and health education department as they are planned outside of term time according to the schedule of the Department of Physical Education, which meets modern requirements of the time. In our opinion, in the current conditions of reforming the national system of higher education to the requirements of the European educational space, it is necessary to preserve the scientific and methodological and personnel potential of physical education departments, and the discipline "Physical Education" should remain a main subject for all participants. The physical education discipline solves educational, upbringing and health problems.

Keywords: student, discipline, physical education, reform, system, education, health, regulations.

Постановка проблеми. В Україні, незважаючи на революційні зміни в суспільстві, інтеграцію до світової спільноти, сучасна система фізичного виховання студентів перебуває у кризовому стані. Закриваються відповідні кафедри, звільнюється професорсько-викладацький склад, а студенти не отримують важливих знань вмінь та навичок, щодо зміцнення та збереження власного здоров'я та відповідну освітню послугу. Впровадження болонської системи із переорієнтацією освітнього простору не вирішило проблем у фізичному вихованні, а навпаки, лише їх поглибило, особливо перенесення акцентів з обов'язкових занять на факультативні (за бажанням студентів по спортивним секціям), в наслідок чого рівень індивідуального здоров'я та фізичної підготовленості студентської молоді знизився. І ця тенденція продовжується до цього часу.

Необхідно звернути увагу, що фізична культура, це складова частина загальної культури суспільства й вважати, що навчально-виховний процес може бути без неї, це помилково. В багатьох західноєвропейських університетах є навчальна дисципліна "Physical education", а на старших курсах "Sports section". Про рівень спортивної бази, кількість спортивних клубів та оздоровчих секцій зайве казати, тому що вітчизняні заклади вищої освіти значно поступаються в цьому.

Головний ресурс, який має Держава - це люди, які є генератором нових ідей та розвитку країни в цілому. Нажаль показники індивідуального та репродуктивного здоров'я молоді, погіршуються. За статистику майже 90% молоді мають різні відхилення у стані здоров'я, а понад 50% - незадовільну фізичну підготовленість. За 30 років Незалежності чисельність населення України значно зменшилось, в той же час вік військово-забобованих чоловіків збільшений до 60 років, чому? Мабуть у нас не вистачає молоді, а та молодь яка є, за станом здоров'я не завжди може проходити строкову службу у збройних силах України, що далі? Хто буде захищати Державу? Фізичне виховання відіграє чи не найважливішу роль у підготовці студентської молоді до Військової Служби, крім того є дисципліною, яка одночасно вирішує освітні, виховні та здоров'язберігаючі завдання!

Безумовно реформувати навчальну дисципліну потрібно. Навчальна дисципліна "Фізичне виховання" повинна бути цікавою для учнів й студентів, потрібно розвивати фізичні якості використовуючи нові та цікаві засоби фізичного виховання та спорту. Головне, щоб учень й студент зрозумів для чого йому це потрібно та займався не тому, що йому потрібно пройти оцінювання фізичної підготовленості, а тому, що ці заняття корисні, додають енергії, життєвих сил та сприяють досягненню успіху у всіх сферах життя. Дуже потрібна зрозуміла Державна політика у цьому питанні. [3, 7, 8].

Зв'язок з важливими науковими темами, напрямками та практичними завданнями. Дослідження проводилось згідно плану науково-дослідної роботи кафедри фізичного виховання Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого на 2021-2025 роки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням реформування вищої освіти України в контексті рішень Болонського процесу та адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу в сучасній літературі приділена значна увага [1, 4, 11, 12]. Однак практично немає наукових праць, які стосуються питань реформування навчальної дисципліни «Фізичне виховання» з урахуванням національних традицій та реалій сьогодення.

У цьому зв'язку звертають на себе увагу результати досліджень, які висвітлюють питання реформування фізичного виховання та впровадження в навчальний процес інноваційних технологій, варіативних навчальних програм, спрямованих на заохочення студентської молоді, підвищення рівня їх мотивації і інтересу до занять з фізичного виховання [2, 5, 6]. Останнім часом виходять цікаві наукові праці, щодо впровадження дистанційних форм організації навчального процесу з фізичного виховання у зв'язку з карантинними обмеженнями викликаними пандемією COVID-19 [9].

Займаючись проблематикою мотиваційно-ціннісного ставлення студентської молоді до навчання, фізичного виховання та здорового способу життя, група вчених підкреслює, що мотиваційна діяльність людини залежить від сукупності багатьох факторів як внутрішніх так і зовнішніх в якій відбувається діяльність. Усі процеси, які відбуваються навколо розглядаються у контексті законів світобудови. Тому, діяльність людини та його мотивацію також слід розглядати через призму основних законів діалектики [3, 10].

Колективом науковців на підставі аналізу нормативно-правових актів та стану індивідуального здоров'я студентської молоді науково обґрунтована необхідність доповнення стандарту вищої освіти в межах кожної спеціальності загальною компетентністю випускника, яка передбачає новачки рухової активності [8].

Аналізуючи останні дослідження науковців України стає очевидним актуальність цієї проблеми. Представники університетської спільноти Слобожанщини неодноразово зверталися до Міністерства освіти і науки України з пропозицією затвердити «Стратегію розвитку фізичного виховання та спорту серед студентської молоді на період до 2025 року» та дати роз'яснення, як запроваджені Міністерством базові моделі викладання фізичного виховання у закладах вищої освіти (традиційна, секційна та ін.) й різні форми їх поєднання враховувати в основних видах навчальної роботи й обліковувати відповідно до Норм навчальної роботи. Дуже приємно, що нас почули і після тривалого громадського обговорення, Міністр нас підтримав і підписав Наказ №193 від 15.02.2021 р. «Про затвердження рекомендацій щодо стратегічного розвитку фізичного виховання та спорту серед студентської молоді на період до 2025 року». Але цілком проблема не вирішена і потребує подальшого фахового обговорення.

Мета дослідження: на підставі аналізу діючих нормативно-правових актів МОН (наказів та інструктивних листів) та проекту Закону України № 4486 від 09.12.2020 «Про внесення змін до деяких законів України щодо статусу національного та ефективного управління закладами освіти і державним майном», що зараз знаходяться на розгляді у Верховній Раді, визначити основні тенденції та перспективи організації фізичного виховання у закладах вищої освіти України.

Для досягнення мети були поставлені наступні **завдання**:

1. Здійснити аналіз науково-методичної літератури, нормативно-правових актів Міністерства освіти і науки України та інших джерел інформації мережі Інтернет за даної проблематики.
2. Визначити тенденції та перспективи навчальної дисципліни «Фізичне виховання» в сучасних умовах, коли відбувається реформування національної системи освіти України до вимог загальноєвропейського освітнього простору.
3. Запропонувати найбільш прийнятну форму організації навчального процесу з фізичного виховання у закладах вищої освіти, яка відповідає сучасним вимогам часу.

Матеріал та методи дослідження. При підготовці статті використовувалися теоретичний аналіз та узагальнення матеріалів науково-методичної літератури, нормативно-правових актів МОН України, проекти Законів України які знаходяться на розгляді Верховної Ради, інші джерела інформації та практичний досвід фахівців в організації навчального процесу з «Фізичне виховання».

Виклад основного матеріалу дослідження. Після видання Міністерством освіти і науки України протягом 2014-2015 рр. низки наказів та інструктивних листів, у закладах вищої освіти навчальна дисципліна «Фізичне виховання» перестала вважатися обов'язковою та почала виключатися з навчальних планів. Як приклад можемо навести Наказом МОН України від 26.01.2015 р. №47 «Про особливості формування навчальних планів на 2015/2016 навчальний рік», які містяться в додатку до листа МОН України №1/9-126 від 13.03.2015 р., де зазначено, що «заняття з фізичної культури в спортивних секціях можуть бути організовані як факультативи (тобто за бажанням студентів; до загальної кількості кредитів ЄКТС і до навчальних планів не включаються, форм підсумкового контролю не мають)». У зв'язку з виконанням приписів вищезгаданого Наказу значно зменшилося навчальне навантаження кафедр фізичного виховання, скоротився штат викладачів, а студенти не отримували достатні знання вміння та навички, що значно вплинуло на їх рівень здоров'я та фізичну підготовленість.

З огляду на це представники університетської спільноти неодноразово зверталися до Міністерства вирішити це питання. Бачимо, що після тривалої дискусії та громадського обговорення є стратегічне розуміння, що фізичне виховання це напрямок який не лише забезпечує розвиток фізичних і духовних сил молоді людини, а й становлення її як особистості та захисника Вітчизни. Це підтверджується **наказом МОН України №193 від 15.02.2021 р. «Про затвердження рекомендацій щодо стратегічного розвитку фізичного виховання та спорту серед студентської молоді на період до 2025 року»**. Затвердженою стратегією передбачено створення та функціонування у закладах вищої освіти двох автономних систем: окремо фізичного виховання і окремо спорту. Ці системи є автономними, рівними за пріоритетністю та взаємодоповнюючими.

Реалізація напрямку **фізичне виховання** забезпечується через кафедри фізичного виховання, а напрямку **спорт** може бути забезпечений через діяльність центрів студентського спорту.

Основними завданнями у напрямку «Фізичне виховання» у закладах освіти є забезпечення організації, підготовка та проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості студентської молоді України, забезпечення функціонування ефективності системи інклюзивної освіти, організація занять зі студентами спеціальних медичних груп, впровадження у навчальний процес з фізичного виховання сучасних видів спорту та рухової активності; організація та проведення сучасних спортивно-масових заходів тощо.

Основними завданнями у напрямку «Спорт» у закладах освіти є забезпечення підготовки та участі студентів у змаганнях з видів спорту, визнаних в Україні.

Звертаємо увагу, що це дві різні системи, які вирішують різні завдання. Напрямок **«Фізичне виховання»** сприяє збереженню і зміцненню здоров'я, гармонійному, передусім, фізичному розвитку, популяризації здорового способу життя, збільшенню кількості та якості рухової активності студентської молоді тощо. Напрямок **«Спорт»** забезпечує створення умов для поєднання навчання у закладі освіти та спортивної підготовки студентів для участі в змаганнях Всеукраїнського та міжнародного рівнів.

Крім того, в зазначеній стратегії у 8 розділі «У напрямі нормативно-правового забезпечення» зазначено, що результати оцінювання фізичної підготовленості студентської молоді внесено у щорічні звіти керівників закладів освіти, а за цей розділ відповідає напрямок «Фізичне виховання» та кафедри, які забезпечують реалізацію цього напрямку.

Також важливо, що в цей час на розгляді у Верховній Раді України пройшов перше читання та прийнятий за основу 02.02.2021 року проект **Закону України № 4486 від 09.12.2020 «Про внесення змін до деяких законів України щодо статусу національного та ефективного управління закладами освіти і державним майном»**, відповідно до якого, пропонується внести зміни до ст.80 Закону України «Про освіту», зокрема: ч.4 ст.80 доповнити новими абзацами: "У разі призупинення використання нерухомого майна (чи його частини) в освітньому процесі заклад освіти зобов'язаний інформувати орган управління про таке рішення...У випадку, коли майно державного або комунального закладу освіти більше трьох років з моменту повідомлення органу управління про припинення його використання не використовується в освітньому процесі, не забезпечує статутну діяльність і подальше його використання за освітнім призначенням не планується чи є неможливим, це майно у встановленому законодавством порядку може бути включене до переліку об'єктів, що підлягають приватизації за умови, що надходження від приватизації такого майна використовуються виключно на освітні потреби."; також в цьому законопроекті пропонується частину шосту ст.80 викласти в такій редакції: Майно закладів освіти, в тому числі які мають статус національного, яке не використовується в освітньому процесі та не забезпечує статутну діяльність, може безоплатно передаватись у встановленому законодавством порядку іншому закладу освіти за умови подальшого використання виключно на освітні або наукові потреби.

Зазначений законопроект готується до 2 читання, зауважень до нього не має, окрім Фонду державного майна України, який рекомендує, виключити положення, яке стосується використання надходжень коштів від приватизації такого майна виключно на освітні потреби, мотивуючи тим, що відповідно до Закону «Про приватизацію державного і комунального майна» кошти від приватизації повинні зараховуватись до державного чи місцевого бюджетів.

Якщо, цей законопроект буде прийнятий у другому читанні та в цілому, то відсутність кафедр фізичного виховання в університетах та викладацького складу як основних суб'єктів навчального процесу може сприйматися як ненадання відповідних освітніх послуг й фактично підтверджує факт неможливості використання усіх спортивних об'єктів в освітньому процесі. Це може стати підставою для того, що спортивні комплекси університетів які будувались для забезпечення учасників освітнього процесу оздоровчою руховою активністю, фізичним вихованням і спортом для всебічного гармонійного розвитку та підтримки здоров'я, як найвищої соціальної цінності в Державі, можуть бути вилучені із їх фонду для подальшої приватизації, або безоплатної передачі іншим закладам освіти.

Щоб цього не допустити та не дати поводу різним перевіряючим органам державного контролю освітньої і господарської діяльності ЗВО, ставити питання про нецільове використання спортивних комплексів, необхідне функціонування та фахова робота кафедр фізичного виховання та науково-педагогічного складу, який в своїй освітній діяльності повинен дотримуватись норм затвердженого наказу МОН №193 від 15.02.2021 р. «Про затвердження рекомендацій щодо стратегічного розвитку фізичного виховання та спорту серед студентської молоді на період до 2025 року», а саме навчальний процес проводити з провадженням сучасних видів спорту та рухової активності.

На наш погляд, в сучасних умовах найбільш прийнятною формою організації навчального процесу є традиційно-секційна. Навчальні заняття проводити в обсязі 4 години на тиждень, серед яких 2 години, загальний курс (за університетським навчальним розкладом) та 2 години – це заняття по розкладу спортивно – оздоровчих навчальних відділень кафедр фізичного виховання, які викладаються у поза навчальний час. Набір до навчальних відділень повинен відбуватися за рівнем соматичного (індивідуального) здоров'я (спеціально медична група працює окремо в залежності від нозологічних ознак (видів захворювань)), рівня фізичного розвитку, фізичної підготовленості студентів та обов'язково враховуючи бажання студентів займатися тим або іншим видом рухової активності.

На наш погляд, запропонована форма організації навчального процесу є найбільш прийнятною тому, що, з одного боку, студенти займаються за навчальною програмою головна мета якої оздоровити та підготувати студентську молодь до успішного виконання щорічного оцінювання фізичної підготовленості населення України, з іншого боку, у студентів є вибір спортивно-оздоровчого навчального відділення, дня тижня та часу його відвідування, оскільки вони плануються у поза навчальний час за розкладом кафедри фізичного виховання.

Необхідно не забувати, що в сучасних умовах коли впровадженні карантинні обмеження у зв'язку з пандемією COVID-19, гіподинамія та малорухомий спосіб життя стають причиною різних захворювань студентської молоді, тому оздоровленню студентів та підвищенню їх рухової активності потрібно приділяти значну увагу. Використовуючи для цього різні форми фізичного виховання в тому числі й дистанційні.

Зважаючи на виклики які має наша Держава, ми повинні зберегти науково-методичний та кадровий потенціал кафедр фізичного виховання, а навчальний предмет «Фізичне виховання» повинен залишатися обов'язковим предметом для усіх учасників навчального процесу, оскільки це єдина дисципліна, яка вирішує одночасно освітні, виховні і оздоровчі завдання, що відповідає сучасним вимогам часу.

Висновки:

1. На етапі реформування національної системи освіти необхідно зберегти науково-методичний та

кадровий потенціал кафедр фізичного виховання, а навчальна дисципліна «Фізичне виховання» повинна залишатися обов'язковою, оскільки це єдина дисципліна, яка вирішує одночасно освітні, виховні та оздоровчі завдання.

2. Кафедрам фізичного виховання в освітній діяльності потрібно дотримуватись норм наказу МОН України №193 від 15.02.2021 р. «Про затвердження рекомендацій щодо стратегічного розвитку фізичного виховання та спорту серед студентської молоді на період до 2025 року», а саме навчальний процес проводити з провадженням сучасних видів рухової активності, а навчальні групи формувати відповідно до рівня здоров'я й фізичної підготовленості студентської молоді.

3. В сучасних умовах найбільш прийнятною формою організації навчального процесу з фізичного виховання є змішана (традиційно-секційна). Тому, що, з одного боку, студенти займаються за навчальною програмою головна мета якої оздоровити та підготувати студентську молодь до успішного виконання щорічного оцінювання фізичної підготовленості населення України, з іншого боку, у студентів є вибір спортивно-оздоровчого навчального відділення, дня тижня та часу його відвідування, оскільки вони плануються у поза навчальний час за розкладом кафедри фізичного виховання, що відповідає сучасним вимогам часу.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямку. Вивчити досвід викладання навчальних дисциплін "Physical education" і "Sports section" та провести аналіз форм і методів фізичного виховання студентської молоді у західноєвропейських університетах.

Література

1. Вища освіта України і Болонський процес : навч. посіб. / за ред. В. Г. Кременя. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2004. 384 с.

2. Мунтян В. С., Пліско В. І. Фізичне виховання у контексті положень нового закону України "Про вищу освіту". Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. 2014. Вип. 118, т. 1. С. 222–226.

3. Мунтян В. С., Попрошаєв О. В. Мотиваційно-ціннісне ставлення студентів до навчання, фізичного виховання і здорового способу життя: компаративний аналіз. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2020. Вип. 5 (125) 20. С. 109–115.

4. Пліско В. І., Сікура А. Й. Проблеми інтеграційного зв'язку між теорією та практикою. Актуальні проблеми фізичного виховання, реабілітації, спорту та туризму : тези доп. V міжнар. наук.-практ. конф., 10–11 жовт. 2013 р. Запоріжжя, 2013. С. 178–180.

5. Попрошаєв О. В., Білик О. А., Островський М. В. Фізичне виховання в контексті інтеграції в загальноєвропейський освітній простір // Спортивна наука України. 2015. № 2. С. 36–43. URL: <http://sportscience.ldufk.edu.ua/index.php/snu/article/view/310> (дата звернення: 25.02.2021).

6. Попрошаєв О. В., Мунтян В. С., Островський М. В. Визначення місця та ролі навчальної дисципліни "Фізичне виховання" в національній системі освіти // Спортивна наука України. 2016. № 3. С. 3–8. URL: <http://sportscience.ldufk.edu.ua/index.php/snu/article/view/420> (дата звернення: 25.02.2021).

7. Попрошаєв О. В., Білик О. А., Поліщук Т. В. Викладання фізичного виховання у закладах вищої освіти України: проблеми та перспективи. Актуальні проблеми і перспективи розвитку фізичного виховання, спорту і туризму : колект. моногр. / за заг. ред. Н. С. Пангелової. Переяслав, 2020. С. 308–319.

8. Попрошаєв О. В., Білик О. А. Доповнення стандарту вищої освіти в межах кожної спеціальності загальною компетентністю випускника, яка передбачає навички рухової активності. Молодий вчений. 2018. № 4.2. С. 69–73.

9. Попрошаєв О. В., Мунтян В. С., Гоєнко М. І. Особливості організації процесу дистанційного навчання з фізичного виховання. Науково-методичні основи використання інформаційних технологій в галузі фізичної культури та спорту. Харків, 2020. Вип. 4. С. 70–75.

10. Скатов В. Д., Матвеев В. І., Айвазова, Е. С. Формирование мотивационно-ценностного отношения студентов к физической культуре. Символ науки. 2016. № 3. С. 136–138.

11. Фініков Т. В. Сучасна вища освіта: світові тенденції і Україна. Київ : Таксон, 2002. 176 с.

12. Якименко Ю. І. Якість освіти – головний принцип Болонського процесу. Проблеми модернізації освіти України в контексті Болонського процесу : матеріали I всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 20–21 лют. 2004 р. Київ, 2004. С. 27–29.

References

1. Kremenj, V.Gh. (Ed.). (2004). Vyshha osvita Ukrainy i Bolonskyj proces: navchalnyj posibnyk. Ternopilj: Navchaljna knygha – Boghdan.

2. Muntian, V., & Plisko, V. (2014). Physical education in the context of the Ukraine new law "On Higher Education". Visnyk Chernihivskogho nacionalnogo pedagoghichnogho universytetu. Serija: Pedagoghichni nauky. Fyzichne vykhovannja ta sport, 118 (1), 222–226.

3. Muntian, V.S., & Poproshaiev, O.V. (2020). Motivational-value attitude of students towards learning, physical education and a healthy lifestyle: comparative analysis. Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Series 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports), 5 (125) 20, 109–115.

4. Plisko, V.I., & Sikura A.J. (2013). Problemy integracijnogho zv'jazku mizh teorijeju ta praktykoju. In Aktualjni problemy fizychnogho vykhovannja, rehabilitaciji, sportu ta turizmu: tezy dopovidej V Mizhnarodnoji nauko-vo-praktyčnoji konferenciji, 10–11 zhovtnja 2013 r. (pp. 178–180). Zaporizhzhja: KPU.

5. Poproshaev, O., Bilyk, O., & Ostrovskiy, M. (2015). Physical education in the context of integration into the common european educational space. Sport science of Ukraine, 2, 36–43. Retrieved from <http://sportscience.ldufk.edu.ua/index.php/snu/article/view/310>.
6. Poproshaev, O., Muntean, V., & Ostrovskiy, M. (2016). The place and role of the discipline "Physical education" in the national education system. Sport science of Ukraine, 3, 3–8. Retrieved from <http://sportscience.ldufk.edu.ua/index.php/snu/article/view/420>.
7. Poproshaev, O., Bilyk, O., & Polishhuk T. (2020). Vykladannya fizychnogho vykhovannya u zakladakh vyshhoji osvity Ukrainy: problemy ta perspektyvy. In N. S. Panghelova (Ed.). Aktualjni problemy i perspektyvy rozvytku fizychnogho vykhovannya, sportu i turyzmu: kolektyvna monohrafija (pp. 308–319). Perejaslav: Dombrovsjka Ja.M.
8. Poproshaev, O.V., & Bilyk, O.A. (2018). Addition to the higher education standard in each specialty for general competence of the graduate, which the skills of motor activity provide. Young Scientist, 4.2, 69–73.
9. Poproshajev, O.V., Muntjan, V.S., & Ghojenko, M.I. (2020). Osoblyvosti orghanizaciji procesu dystancijnogho navchannya z fizychnogho vykhovannya. Naukovo-metodychni osnovy vykorystannya informacijnykh tekhnologij v ghaluzi fizychnoji kuljturny ta sportu, 4, 70–75.
10. Skatov, V.D., Matveenکو, V.I., & Ajvazova, E.S. (2016). Formirovanie motivacionno-cennostnogo odnosheniya studentov k fizicheskoj kul'ture. Simvol nauki, 3 (2), 136–138.
11. Finikov, T.V. (2002). Suchasna vyshha osvita: svitovi tendenciji i Ukrainina. Kyjiv: Takson.
12. Jakymenko, Ju.I. (2004). Jakistj osvity – gholovnyj pryncyp Bolonskoghо процесu. In Problemy modernizaciji osvity Ukrainy v konteksti Bolonskoghо процесu: materialy Pershoji Vseukr. nauk.-prakt. konf., m. Kyjiv, 20–21 ljutoghо 2004 r. (pp. 27–29). Kyjiv: Vyd-vo Jevrop. un-tu.

УДК: 373.3.016:796

Троценко Т.Ю.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики фізичного виховання і спорту

Троценко В.В.

кандидат педагогічних наук, професор кафедри спортивних ігор
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди» м Переяслав

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

У статті на основі аналізу та систематизації літературних джерел зазначено, що існуюча система фізичного виховання в Україні потребує докорінної перебудови. Адже, існуючі методи, форми та засоби роботи є неефективними та застарілими в сучасних умовах.

Сучасна освіта неможлива без здоров'яформуючої та здоров'язберігаючої функції вже в дошкільному та в молодшому шкільному віці. Увага повинна приділятися збереженню здоров'я школяра за період навчання у школі, формуванню в нього необхідних знань, умінь і навичок здорового способу життя. Для цього необхідно ефективно використовувати засоби фізичного виховання, як у навчанні, так і в позашкільний час, а також у співпраці з батьками дитини.

Проведений теоретичний аналіз та узагальнення даних спеціальної літератури свідчать, що нові види фітнес-програм покликані урізноманітнити уроки з фізичної культури в школі, зробити їх цікавими, доступними та емоційно привабливими. Фахівці в галузі фізичної культури і спорту довели, що підвищення фізичного стану дітей молодшого шкільного віку можливо тільки при комплексному підході до його оцінки, з подальшою розробкою заходів удосконалення процесу фізичного виховання.

Ключові слова: учні початкових класів, йога-аеробіка, оздоровчі технології.

Троценко Т. Ю., Троценко В. В. Особенности внедрения современных физкультурно-оздоровительных технологий в физическом воспитании младших школьников. В статье на основании анализа и систематизации литературных источников обозначено, что существующая система физического воспитания в Украине требует преобразования. Поскольку, существующие методы, формы и средства работы оказались неэффективными и устаревшими в современных условиях.

Современное образование невозможно без здоровьесформирующей и здоровьесберегающей функции начиная с дошкольного и в младшем школьном возрасте. Внимание должно уделяться сохранению здоровья школьников за период обучения в школе, формированию у них необходимых знаний, умений и навыков здорового образа жизни. Для этого необходимо эффективно использовать средства физического воспитания, как в обучении, так и во внешкольное время, а также в сотрудничестве с родителями ребенка.

Проведенный теоретический анализ и обобщение данных специальной литературы свидетельствуют, что новые виды фитнес-програм призваны разнообразить уроки по физической культуре в школе, сделать их интересными, доступными и эмоционально привлекательными. Специалисты в области физического воспитания доказали, что повышение физического состояния детей младшего школьного возраста возможно только при